

Euroopan
oikeusasiames

Yleiskatsaus 2010

Arvoisa lukija,

Tervetuloa tutustumaan oikeusasiamiehen uudennäköiseen *Yleiskatsaukseen 2010*. Tässä julkaisussa esitetään viime vuoden tärkeimmät kantelijoiden hyväksi saavutetut tulokset sekä hahmotellaan oikeusasiamiehen toimiston tärkeimmät haasteet ja mahdollisuudet.

Euroopan oikeusasiamiehen toimiston viidestoista toimintavuosi

Tämän vuoden *Yleiskatsauksessa* näkyy toimiston uusi visuaalinen ilme, joka otettiin käyttöön Euroopan oikeusasiamiehen toimiston viidennenätoista vuosipäivänä 27. syyskuuta 2010. Olen vakuuttunut siitä, että uusi visuaalinen ilmeemme auttaa meitä luomaan kuvaa toimielimestä, joka on kansalaisten käytettävissä, oikeudenmukainen ja kansalaiskeskeinen. Tilaisuudessa, jossa juhlimme vuosipäiväämme, käynnistettiin myös oikeusasiamiehen strategia toimikaudelle 2009-2014. Strategiassa esitetään lukuisia tavoitteita ja painopistealueita, joiden tarkoituksena on edesauttaa oikeusasiamiehen yleisten tavoitteiden saavuttamista: ensinnäkin varmistaa, että kansalaiset voivat käyttää oikeuksiaan täysimääräisesti, ja toiseksi parantaa EU:n hallinnon laatua. Strategia on saatavilla 23 kielellä Euroopan oikeusasiamiehen verkkosivuilta.

© Euroopan unioni

Kantelujen tulokset vuonna 2010

Vuoden 2010 aikana edistyimme hyvin näiden tavoitteiden saavuttamisessa: loppuun saatetuista tapauksista yli puolessa asianomainen toimielin hyväksyi oikeusasiamiehen sovintoratkaisun tai sopi asian. Lisäksi seitsemän tapausta saatiin päätökseen, kun toimielin hyväksyi suositusluonnoksen. Seuraavilla sivuilla esitetyt kymmenen mallitapausta ovat esimerkkejä toimielinten parhaista toimintatavoista kanteluihin reagoinnissa. Kiitän erityisesti toimielimiä kokonaisuudessaan niiden pyrkimyksistä varmistaa, että kanteluiden käsittelystä opitaan laajemmin kaikkialla hallinnossa. Hyvä esimerkki tästä vuonna 2010 on Euroopan lääkevirasto (EMA). EMA otti tärkeän askeleen, kun se hyväksyi ja julkaisi asiakirjojen saatavuutta koskevan uuden toimintatavan ja sovelsi siten laajemmin kahta sille antamaani suositusta.

Vuonna 2010 annoin Euroopan parlamentille erityiskertomuksen siitä, että Euroopan komissio ei tehnyt oikeusasiamiehen kanssa vilpittönty yhteistyötä kyseessä olleen tapauksen käsittelyssä. Myönteistä oli, että kriittisiä huomautuksia esitettiin vain 33 tapauksessa, kun vuonna 2009 tällaisia tapauksia oli 35 ja vuonna 2008 näitä oli 44. Aion jatkossakin julkaista vuotuisen tutkimuksen toimielinten jatkotoimista kriittisten huomautusten ja lisähuomautusten johdosta, jotta voin valvoa tarkemmin, että toimielimet noudattavat entistä huolellisemmin hyvän hallinnon periaatteita.

Yli 19 000 henkilöä käytti oikeusasiamiehen verkkosivustolla olevaa interaktiivista opasta saadakseen neuvoja tarkoituksenmukaisimmasta muutoksenhakukeinosta. Koska yhä useammat henkilöt osasivat kääntyä oikean toimielimen puoleen, oikeusasiamiehen toimivaltaan kuulumattomien kantelujen määrä väheni 409:llä. Tämän seurauksena kantelujen kokonaismäärä laski 3 098:sta vuonna 2009 aina 2 667:ään vuonna 2010. Yli 70 % tapauksista oikeusasiamies auttoi kantelijaa käynnistämällä tapausta koskevan tutkimuksen, siirtämällä tapauksen asiasta vastaavalle elimelle tai antamalla neuvoja. Yli 50 % tapauksista kuului jonkun Euroopan oikeusasiamiesten verkoston jäsenen toimivaltaan, mikä osoitti jälleen kerran yhteistyömme arvon tällä tasolla. Vuonna 2010 myös oikeusasiamiesverkoston visuaalista ilmettä ruvettiin uudistamaan. Uudistamisella haluamme lisätä tietoisuutta kansallisten ja alueellisten oikeusasiamiesten tärkeästä työstä kansalaisten hyväksi.

Vuosi Lissabonin sopimuksen voimaantulosta

Kun minut valittiin uudelleen Euroopan oikeusasiamieheksi tammikuussa 2010, totesin, että yksi tärkeimmistä tavoitteistani on auttaa varmistamaan, että EU toteuttaa Lissabonin sopimuksessa kansalaisille luvatut edut täysimääräisesti. Vuoden 2010 alkupuolella osallistuin julkiseen kuulemiseen siitä, miten Euroopan

kansalaisaloitteen pitäisi toimia käytännössä. Oikeusasiamies edisti myös Euroopan unionin perusoikeuskirjan soveltamista toimielimissä, erityisesti tutkimalla hyvää hallintoa koskevaa perusoikeutta, johon sisältyy oikeudenmukaisuuden tärkeä periaate, vammaisten henkilöiden oikeuksia ja oikeutta tutustua asiakirjoihin. Viimeksi mainitun osalta avoimuus oli jälleen vuonna 2010 tärkein tutkimusaiheiden pääryhmä, ja 33 % kaikista tutkimuksista koski tätä aihetta.

Oikeusasiamies käynnisti kantelujen perusteella 323 tutkimusta, kun vuonna 2009 vastaava luku oli 335. Kuusi oma-aloitteista tutkimusta käynnistettiin hallintojärjestelmään liittyvistä asioista, ja ne koskivat Euroopan parlamenttia, neuvostoa, komissiota ja Euroopan unionin henkilöstövalintatoimistoa (EPSO). Otan mielelläni vastaan rakentavaa palautetta toimielimiltä vuoden 2011 aikana näissä tutkimuksissa esille tuoduista aiheista.

Strasbourgissa, 31. tammikuuta 2011

P. Nikiforos Diamandouros

Euroopan oikeusasiamies tutkii Euroopan unionin (EU:n) toimielimiä, elimiä ja laitoksia vastaan tehtyjä kanteluja. Kuka tahansa EU:n kansalainen, EU:n jäsenvaltiossa asuva henkilö tai jäsenvaltioon sijoittautunut liikeyritys tai yhdistys voi tehdä kantelun oikeusasiamiehelle. Oikeusasiamies ratkaisee EU:n hallintoa koskevia ongelmia nopeasti, joustavasti ja veloituksetta. Lisätietoja EU:n 23 virallisella kielellä on osoitteessa <http://www.ombudsman.europa.eu>. Siellä ovat saatavilla myös tämä *Yleiskatsaus*, tässä julkaisussa mainitut tapaukset sekä *Vuosikertomus 2010* (englanninkielinen versio huhtikuusta 2011 alkaen ja kaikkien muiden virallisten kielten versiot heinäkuusta 2011 alkaen).

Tärkeimpiä vuonna 2010 käsiteltyjä tapauksia

Seuraavat tapaukset kattavat vuonna 2010 käsiteltyjen kantelujen pääryhmät, ja niihin sisältyvät kaikki vuoden mallitapaukset, jotka on merkitty sinisellä.

Avoimuus

Euroopan lääkevirasto (EMA) luovutti asiakirjat, jotka koskivat kahta liikalihavuuden hoitoon tarkoitettua lääkettä, ja hyväksyi ja tiedotti uudesta toimintapolitiikasta, jonka tarkoituksena on parantaa sen hallussa olevien asiakirjojen saatavuutta (2560/2007/BEH).

Toimittajan kantelun jälkeen parlamentti suostui luovuttamaan asiakirjat, jotka koskivat parlamentin Brysselissä sijaitsevien rakennusten hankinnan rahoitusta. Parlamentti antoi myös lisätietoa soveltamastaan menettelystä ulkoisen rahoituksen varmistamiseksi (793/2007/BEH).

Euroopan investointipankki (EIP) otti yhteyttä Tadžikistanin viranomaisiin, jotta se voisi suostua kansalaisjärjestön esittämään pyyntöön saada tutustua puitesopimukseen. Tadžikistanin viranomaiset julkaisivat sopimuksen, ja seuraavana päivänä EIP ilmoitti asiasta kantelijalle (2145/2009/RT).

Tapauksessa, joka koski teollisuussataman rakentamista Granadillaan, Espanjaan, oikeusasiamies totesi, että jos jäsenvaltiot pyytävät komissiolta, ettei se julkaise niiltä saamiaan asiakirjoja, jäsenvaltioiden on esitettävä vakuuttavat perusteet, jotka perustuvat EU:n avoimuussääntöihin. Oikeusasiamies suhtautui myönteisesti komission päätökseen luovuttaa sen omat sisäiset asiakirjat tässä tapauksessa (355/2007/FOR).

Rikkomistapaukset

Oikeusasiamies arvosteli komissiota siitä, ettei saa antanut moitteetonta, selvää ja ymmärrettävää perustelua komission käyttämälle harkintavallalle, kun se päätti Itävaltaa vastaan käynnistämänsä villieläinten sirkuksessa pitämisen täydellistä kieltoa koskevan rikkomistapauksen käsittelyn (3307/2006/JMA).

Sopimukset ja tarjoukset

Komissio maksoi saksalaiselle yhdistykselle 6 025 EUR sekä 1 586 EUR korkoa sen jälkeen, kun oikeusasiamies pyysi komissiota harkitsemaan uudelleen kantelijan väitettä, jonka mukaan se oli virheellisesti pienentänyt hankkeen lopullista maksua (3249/2008/KM).

Vammaisten henkilöiden oikeudet

Komissio myönsi varatun pysäköintipaikan liikuntarajoitteiselle virkamiehelle hänen työuransa jäljellä olevan kahden vuoden ajaksi. Virkamies, joka oli ollut vakavassa onnettomuudessa, väitti, että komissio ei ollut käsitellyt hänen pysäköintipaikkaa koskevaa hakemustaan oikeudenmukaisesti ja asianmukaisesti (1226/2008/OV).

Tapauksessa, joka koski tuen antamista neuvoston virkamiesten huollettavina oleville vammaisille perheenjäsenille, oikeusasiamies katsoi, että neuvosto oli soveltanut kaikilta osin voimassa olevien henkilöstösääntöjen takaamia oikeuksia, ryhtynyt asianmukaisiin sisäisiin toimiin näiden oikeuksien täyttämiseksi ja toteuttanut henkilöstösääntöjen takaamia oikeuksia laajemmalle ulottuvia lisätoimia (129/2009/VL).

Työhönotto

Euroopan talous- ja sosiaalikomitea (ETSK) suostui maksamaan kantelijalle 3 965 EUR korvauksena kantelijalle aiheutuneista materiaalisista kuluista sen jälkeen, kun ETSK oli virheellisesti ilmoittanut kantelijalle, että hänet oli valittu toimeen (2924/2007/TS).

Oikeudenmukaisuus

Koulutuksen, audiovisuaalialan ja kulttuurin toimeenpanovirasto perui 2 364 EUR korvausvaatimuksensa ja maksoi kantelijalle yhteensä 2 722 EUR sen jälkeen, kun oikeusasiamies oli todennut, että kansalaisjärjestö teki selvän virheen täyttäessään tukihakemusta (255/2009/JF).

Komissio luopui palauttamista koskevasta vaatimuksesta ylimääräiselle toimihenkilölle suorittamiensa maksujen osalta sen jälkeen, kun oikeusasiamies kehotti sitä ottamaan vastuun toistuvista virheistään. Kantelija oli myös viitannut vaikeaan taloudelliseen tilanteeseensa (906/2009/JF).

Institutionaaliset kysymykset ja toimintalinjakysymykset

Euroopan lentoturvallisuusvirasto (EASA) esitti pahoittelunsa kantelijalle ja tarkisti virallisia ilmoituksiaan sen jälkeen, kun oikeusasiamies katsoi, että kyseessä olevassa tilanteessa ilmoitus oli kohtuuton, virheellinen ja mahdollisesti jopa lainvastainen. Lisäksi EASA tiedotti oikeusasiamiehelle aikovansa ehdottaa muutoksia asiaa koskevaan lainsäädäntöön (1182/2009/JF).

Kuinka paljon kanteluja ja tutkimuksia?

Vuonna 2010 oikeusasiamies rekisteröi 2 667 kantelua, joista 744 kuului hänen toimivaltaansa (3 098 kantelua, joista 727 kuului oikeusasiamiehen toimivaltaan, vuonna 2009). Vuoden aikaan oikeusasiamies käynnisti 335 tutkimusta (339 tutkimusta vuonna 2009) ja sai päätökseen 326 tutkimusta (318 tutkimusta vuonna 2009). Oikeusasiamies käsitteli yhteensä yli 3 700 kantelua ja tiedustelua.

Mihin toimenpiteisiin oikeusasiamies ryhtyi?

Oikeusasiamies pystyi yli 70 % käsitellyistä tapauksista (1 997 tapauksessa) auttamaan kantelijaa joko käynnistämällä tutkimuksen, siirtämällä asian toimivaltaiselle elimelle tai neuvomalla kantelijalle, kenen puoleen tämän kannattaisi kääntyä.

Siirtojen ja neuvojen osalta kantelijoista 50 % ohjattiin kääntymään Euroopan oikeusasiamiesten verkoston jäsenten eli jäsenvaltioiden kansallisten tai alueellisten oikeusasiamiesten puoleen tai Euroopan parlamentin vetoisuusvaliokunnan puoleen. Yhteensä 13 % kantelijoista ohjattiin eteenpäin Euroopan komissioon, ja 43 % heistä kehoitettiin ottamaan yhteyttä muihin elimiin, kuten SOLVITiin, joka käsittelee ongelmia, joita syntyy viranomaisten soveltaessa virheellisesti EU:n lainsäädäntöä jäsenvaltioissa.

Huomio: Joissakin tapauksissa samalle kantelijalle annettiin useita vaihtoehtoisia neuvoja. Prosenttiosuukien summa on sen vuoksi suurempi kuin 100%.

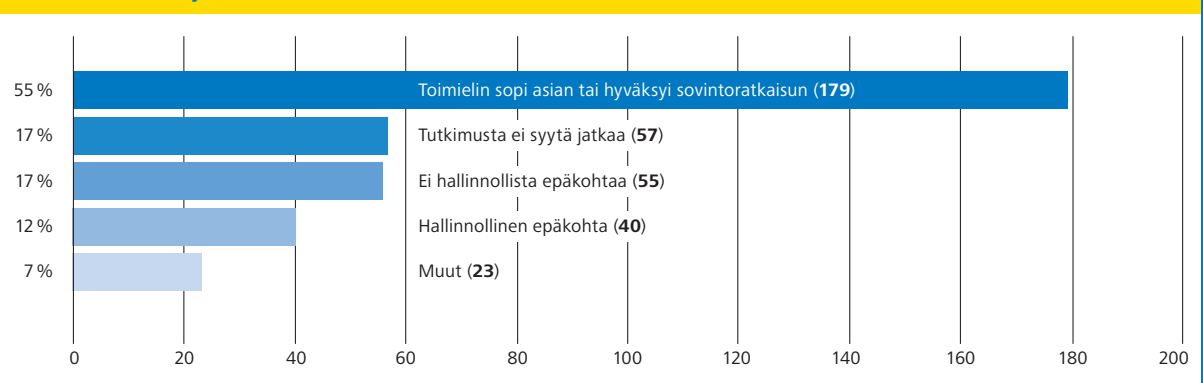
Päätökseen saatuihin tutkimuksiin johtaneiden kantelujen esittäjät

Yksityiset kansalaiset	78 % (254)
Yritykset ja yhdistykset	22 % (72)

Mihin tuloksiin tutkimukset johtivat?

Vuonna 2010 päätetyistä tapauksista 179:ssä saatiin myönteinen tulos, kun asianomainen toimielin hyväksyi oikeusasiamiehen sovintoratkaisun tai sopi itse asian. Hallinnollista epäkohtaa ei tullut ilmi 55 tapauksessa. Hallinnollinen epäkohta todettiin 40 tapauksessa. Seitsemässä niistä toimielin hyväksyi suositusluonnoksen (kahdessa tapauksessa vuonna 2009), kun taas 33 tapausta saatettiin päätökseen antamalla kriittisiä huomautuksia ja yhdessä tapauksessa osoitettiin erityiskertomus parlamentille. Oikeusasiamies teki 14 tapauksessa lisähuomautuksia, jotka koskivat toiminnan yleistä parantamista.

Päätökseen saatujen tutkimusten tulokset

Huomio: Joissakin tapauksissa tutkimukset päätettiin kahdesta tai useammasta eri syystä. Prosenttiosuukien summa on sen vuoksi suurempi kuin 100%.

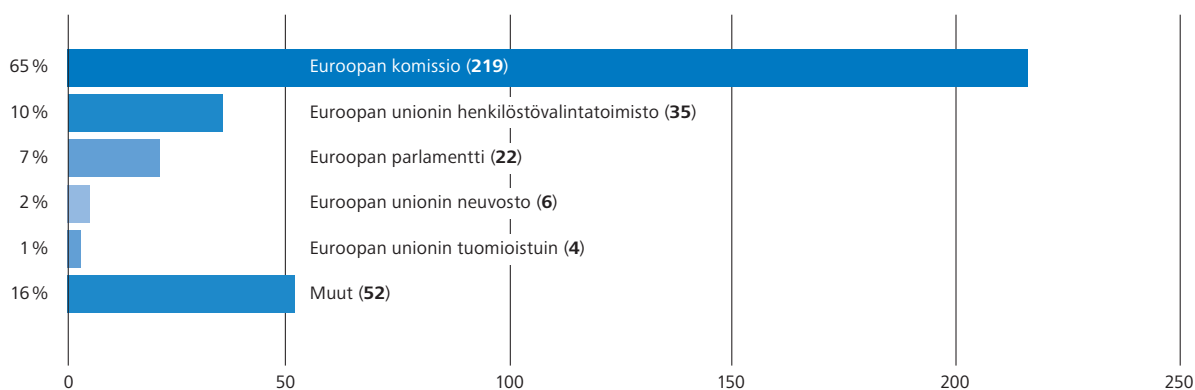
Mitä toimieliimiä, elimiä ja laitoksia tutkimukset koskivat?

Valtaosa vuonna 2010 käynnistetyistä tutkimuksista (219 tapausta) koski Euroopan komissiota (65 %). Vuonna 2009 vastaava luku oli 191 tapausta. Toimieliimistä komissio tekee eniten kansalaisiin välittömästi vaikuttavia päätöksiä ja on siten luonnollisesti myös kansalaisten kantelujen pääasiallinen kohde. Seuraavaksi eniten kanteluja tehtiin EPSOsta, josta käynnistettiin 35 tutkimusta (30 tutkimusta vuonna 2009). Parlamenttia, neuvostoa ja unionin tuomioistuinta koskevien tutkimusten määrä laski noin puolella verrattuna vuoteen 2009. On tärkeää mainita, että oikeusasiamies ei voi käynnistää tutkimuksia, jotka koskevat tuomioistuimen toimintaa lainkäyttöelimenä.

Minkä tyyppisiä hallinnollisia epäkohtia tutkimukset koskivat?

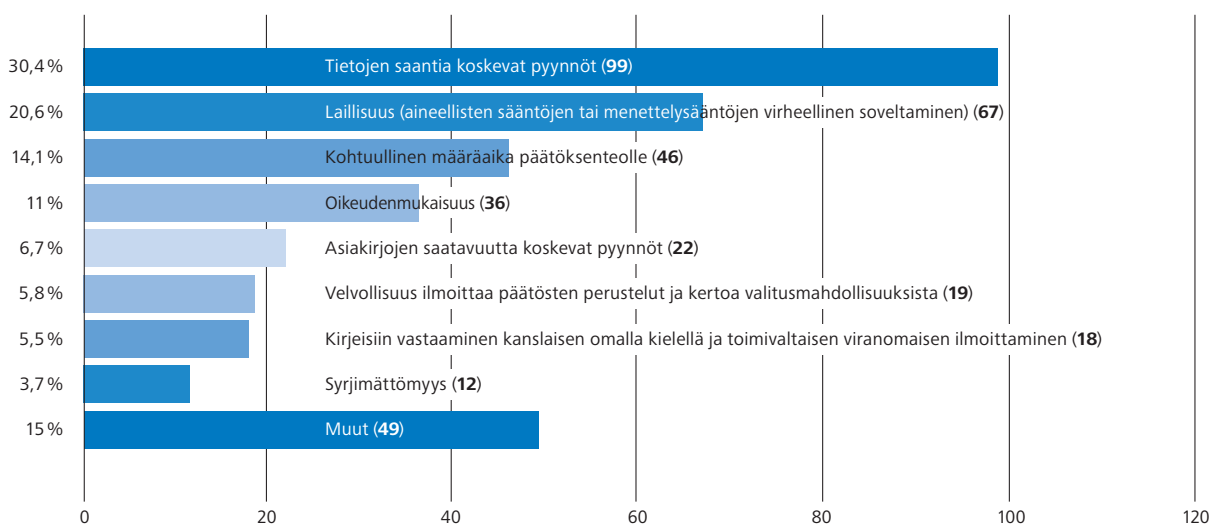
Hallinnollisesta epäkohdasta on kyse, jos toimielin ei toimi lain mukaisesti, jos se laiminlyö hyvän hallinnon periaatteita tai rikkoo perusoikeuksia. Vuonna 2010 yleisimmät oikeusasiamiehen tutkimien hallinnollisten epäkohtien tyypit olivat (i) lainmukaisuuden tai oikeudenmukaisuuden rikkominen ja (ii) tietojen saantia koskeviin pyyntöihin liittyvien velvollisuuksien sekä päätöksentekoa koskevien määräaikojen rikkominen.

Tutkimuksen kohteena olevat toimieliimet ja laitokset

Huomio: Vuonna 2010 käynnistetyistä tutkimuksista kaksi oli oma-aloitteisia tutkimuksia, jotka koskivat useampaa kuin kahta toimieliintä. Prosenttiosuuksien summa on sen vuoksi suurempi kuin 100 %.

Väitettyjen hallinnollisten epäkohtien tyypit – (i) seuraavien rikkomisen tai (ii) seuraaviin liittyvien velvollisuuksien rikkominen:

Huomio: Joissakin tapauksissa samassa tutkimuksessa käsiteltiin kahden tai useamman tyyppistä väitettyä hallinnollista epäkohtaa. Prosenttiosuuksien summa on sen vuoksi suurempi kuin 100 %.

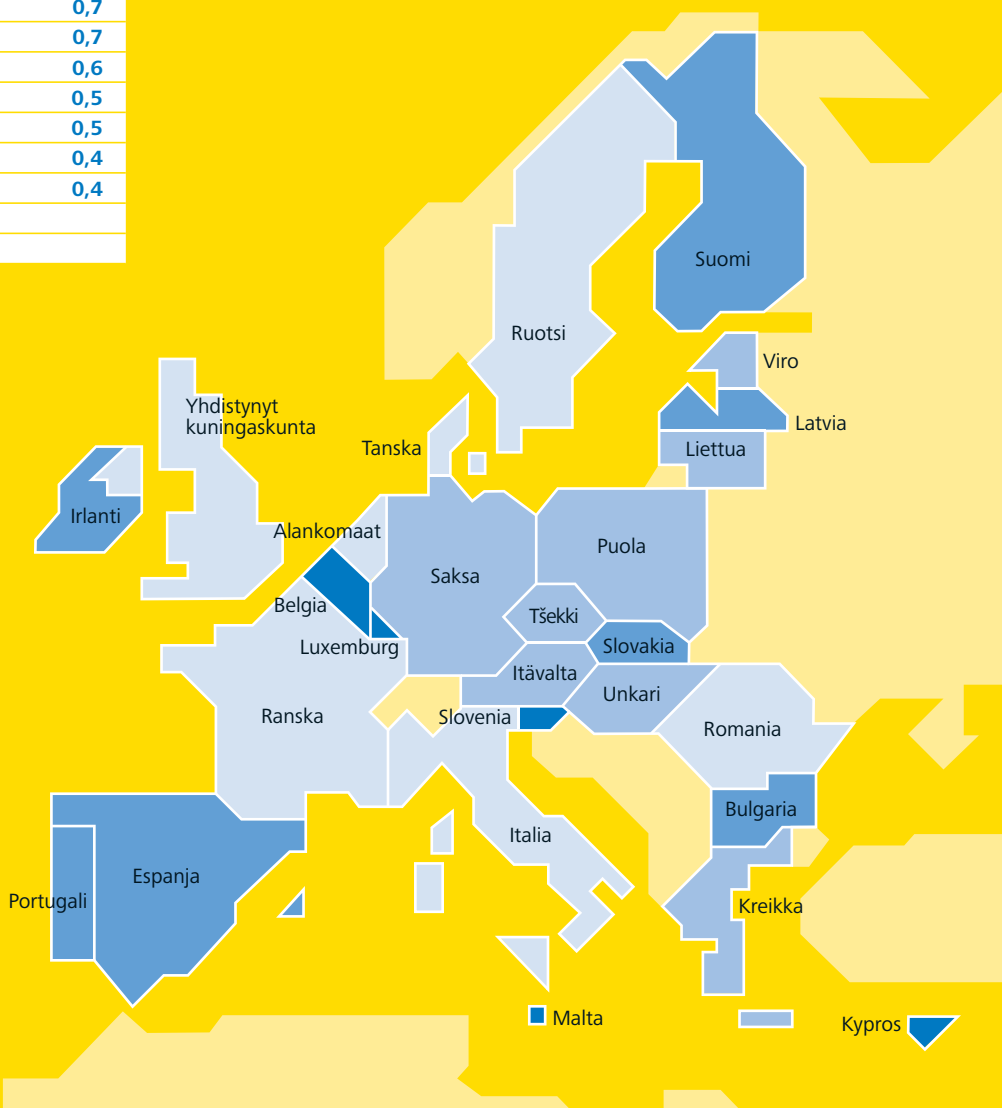
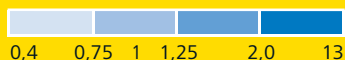
Ketkä kantelivat oikeusasiamiehelle?

Jäljempänä olevasta luettelosta ilmenee, miten todennäköisesti kunkin jäsenvaltion asukkaat kantelevat Euroopan oikeusasiamiehelle. Todennäköisyys perustuu kustakin maasta saatujen kantelujen lukumäärään, joka on suhteutettu asukaslukuun. Luettelo sisältää myös kantelujen absoluuttisen lukumäärän maittain.

Maa	Kantelujen määrä	Suhde
Luxemburg	34	12,7
Kypros	22	4,1
Belgia	207	3,7
Malta	9	3,4
Slovenia	34	3,2
Latvia	21	1,6
Bulgaria	63	1,5
Slovakia	43	1,5
Espanja	349	1,5
Irlanti	32	1,3
Suomi	39	1,3
Portugali	71	1,3
Viro	9	1,1
Tšekki	63	1,1
Liettua	20	1,1
Kreikka	65	1,1
Itävalta	48	1,1
Puola	214	1,0
Unkari	51	1,0
Saksa	375	0,8
Alankomaat	60	0,7
Ruotsi	32	0,7
Romania	73	0,6
Tanska	16	0,5
Ranska	171	0,5
Italia	132	0,4
Yhdistynyt kuningaskunta	132	0,4
Muut	131	0,4
Ei tiedossa	151	

Huomio: Suhde on saatu jakamalla kunkin jäsenvaltion kantelujen osuus kaikista kanteluista maan väestön osuudella unionin kokonaisväestöstä. Jos luku on suurempi kuin 1, oikeusasiamies saa kyseisestä maasta enemmän kanteluja kuin sen asukasluvun perusteella voitaisiin olettaa.

Suhde (% kantelut / % asukasluku)

Jos tarvitset tavallista suuremman tekstikoon tästä julkaisusta, ota yhteys Euroopan oikeusasiamiehen toimistoon. Pyrimme pyydettyä toimittamaan myös ääniversion.

Euroopan oikeusasiamies

1 avenue du Président Robert Schuman
CS 30403
F - 67001 Strasbourg Cedex

T. + 33 (0)3 88 17 23 13
F. + 33 (0)3 88 17 90 62
eo@ombudsman.europa.eu

Tämä *Yleiskatsaus* on julkaistu Internetissä osoitteessa:

<http://www.ombudsman.europa.eu>

© Euroopan unioni, 2011

Tekstin jäljentäminen opetustarkoituksiin ja ei-kaupallisiin tarkoituksiin on sallittua, kunhan lähde mainitaan.

Ulkoasu ja painatus: Rosendahls - Schultz Grafisk, Albertslund, Tanska, ja EntenEller A/S, Valby, Tanska.

Laadittu FrutigerNext- ja Palatino-kirjasinlajeilla.

Printed in Luxembourg

ISBN 978-92-9212-283-6 . ISSN 1831-371X . doi:10.2869/38336 . QK-AD-11-001-FI-C

Julkaisuistoimisto

Mixed Sources
Product group from well-managed
forests and other controlled sources

Cert no. EUR-COC-051203
www.fsc.org
© 1996 Forest Stewardship Council